

บทที่ 4

เหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์สื่อสารปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สถานการณ์สื่อสารข้อมูลที่ได้ โดยลำดับเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงได้ 17 เหตุการณ์แยกเป็นประเภทของเหตุการณ์สื่อสารได้ 4 ประเภท คือ การกล่าวเปิดปราศรัย การแนะนำ การปราศรัย และการสรุป

บทนี้เป็นการนำเสนอการวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารทั้งหมด ตามทฤษฎีของ โฮมส์ (Hymes 1974) และแนวการวิเคราะห์ของซาวิลล์ ทรอยค์ (Saville Troike 1982) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 10 องค์ประกอบ ของเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ ได้แก่

(1) ชนิดของเหตุการณ์ เพื่อบอกว่าเหตุการณ์สื่อสารนั้นเป็นการสื่อสารประเภทใด เช่น เรื่องตลกการบรรยาย โดยดูจากภาพรวมของลักษณะเหตุการณ์สื่อสาร

(2) หัวข้อ โดยวิเคราะห์จากจุดมุ่งเน้นจากเนื้อหาการสื่อสาร

(3) วัตถุประสงค์ คือ จุดมุ่งหมายหลักในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

(4) เวลา-สถานที่ เพื่อบอกว่าเหตุการณ์สื่อสารนั้นเกิดขึ้นเวลาใด วัน เดือน ปี ที่เท่าไร ที่ไหน บริเวณใกล้เคียงมีลักษณะอย่างไรบ้าง

(5) ผู้ร่วมเหตุการณ์ วิเคราะห์ว่าในเหตุการณ์สื่อสารมีใครที่เป็นส่วนรวมในเหตุการณ์บ้างและวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ร่วมเหตุการณ์ เช่น มีอายุเท่าไร มีเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ สถานภาพทางสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

(6) รูปแบบสื่อสาร เพื่อดูว่าในเหตุการณ์สื่อสารนั้น ผู้ร่วมเหตุการณ์มีการใช้รูปแบบสื่อสารอย่างไรบ้าง เช่น ใช้ภาษาอะไร มีการใช้ท่าทางประกอบอย่างไร ซึ่งในรูปแบบการสื่อสารนี้รวมทั้งรูปแบบวัจนภาษา และ อวัจนภาษา

(7) เนื้อหาการสื่อสาร คือ วิเคราะห์ว่าการสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีการกล่าวอ้างอิงถึงอะไรบ้าง

(8) การลำดับวัจนกรรม เพื่อเรียงลำดับวัจนกรรมก่อนหลังที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์การวิเคราะห์วัจนกรรมใช้เกณฑ์การพิจารณาเจตนาที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ซึ่งแสดงออกโดยรูปภาษาที่ขบถอกและปริบทที่ปรากฏในข้อมูล

(9) กฎการปฏิสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์จากการกระทำของผู้ร่วมเหตุการณ์ในการสื่อสาร ว่ามีการกระทำอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีข้อกำหนดการกระทำอย่างไรบ้าง

(10) บรรทัดฐานของการตีความ โดยการนำการกระทำและคำพูดที่ปรากฏในเหตุการณ์สื่อสารมาวิเคราะห์ว่าทำไมจึงมีกระทำอย่างนั้น การกระทำและคำพูดนั้นหมายถึงอะไร โดยดูพื้นฐานของประเพณีและวัฒนธรรมในสังคมเป็นหลัก

ซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์สื่อสาร การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ "เวลาสถานที่" และ "ผู้ร่วมเหตุการณ์" ของเหตุการณ์สื่อสารก่อน โดยแยกออกจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่าง ๆ ตามลำดับ เนื่องจากองค์ประกอบ "เวลาสถานที่" ของแต่ละเหตุการณ์สื่อสารในการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้เป็น "เวลาสถานที่" เดียวกันดังนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ "เวลาสถานที่" เพียงครั้งเดียว และองค์ประกอบ "ผู้ร่วมเหตุการณ์" นั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ในส่วนของ "ผู้ฟังการปราศรัย" ก่อน เนื่องจากองค์ประกอบ "ผู้ฟังการปราศรัย" ของแต่ละเหตุการณ์สื่อสารในครั้งนี้เป็นกลุ่มเดียวกัน การนำเสนอก่อนก็เพื่อจะได้ไม่ต้องเสนอผลการวิเคราะห์ของทั้งสององค์ประกอบซ้ำ ๆ กันในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ของแต่ละเหตุการณ์สื่อสาร

จากข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบ "เวลาสถานที่" และ "ผู้ร่วมเหตุการณ์" ของเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งได้ดังนี้

เวลาสถานที่

การกล่าวปราศรัยครั้งนี้เศษของพรรคพลังธรรมที่อาคารนิมิตรบุตร สนามกีฬาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พุทธศักราช 2535 เวลา 17.00 - 19.00 น. เป็นระยะเวลา 24 วัน ก่อนการเลือกตั้งอาคารที่ใช้กล่าวปราศรัย เป็นอาคารสำหรับเล่นกีฬา จึงมีที่นั่งสำหรับผู้ฟังการปราศรัยเป็นอเนกจรโดยรอบ บริเวณสำหรับผู้ปราศรัยจัดเป็นเวทียกระดับสูงประมาณ 1 1/2 เมตร บริเวณด้านหน้าสุดตรงกลางด้านล่างของเวทีมีแผ่นป้ายเขียนคำขวัญของพรรคเห็นเด่นชัดว่า "ยึดคุณธรรม นำประชาธิปไตย แก้ไขเศรษฐกิจ" มีแท่นยืนพูดสำหรับผู้ดำเนินการปราศรัยและผู้ปราศรัยใช้ร่วมกันแท่นหนึ่งอยู่ด้านหน้าตรงกลางเวทีพร้อมไมโครโฟน 1 ตัว มีเครื่องขยายเสียงอยู่ที่มุมเวทีทั้ง 2 ด้าน ติดไฟสปอร์ตไลท์ที่ด้านหน้าเวที ที่ฉากหลังติดเครื่องหมายประจำพรรครูปมีพวงม้อยู่ภายในกรอบทรงดอกบัวตูม

ขนาดใหญ่ 8 x 10 เมตร มีไม้กระดางประดับอยู่บนเวที บันไดขึ้นลงอยู่ด้านหลังเวทีทั้งสองด้าน โดยบันไดทางขวามือของผู้ฟังการปราศรัยจะเป็นบันไดทางขึ้นลงสำหรับผู้กล่าวปราศรัยและบันไดทางซ้ายจะเป็นบันไดทางขึ้นลงของผู้ดำเนินการปราศรัย ติดกับทางขึ้นลงบันไดทั้งสองข้างจะมีรูปหัวหน้าพรรคเป็นแผ่นโปสเตอร์ติดอยู่ที่ฉากหลังของเวที และบริเวณด้านล่างข้างเวทีมีเก้าอี้หนึ่งสำหรับผู้ปราศรัยและเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองเท่านั้น การแต่กายของผู้ที่จะปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัยนั้น สวมชุดซาฟารีคอเช็ตสีน้ำเงิน ยกเว้นหัวหน้าพรรคที่เป็นผู้ปราศรัยคนสุดท้ายสวมเสื้อพระราชทาน และทุกคนทั้งผู้ปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัยจะคล้องคอด้วยพวงมาลัยดอกไม้อดสีเหลือง

เนื่องจากการปราศรัยครั้งนี้มีการถ่ายทอดสดออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดั่งนั้นที่ด้านหน้าและด้านข้างเวทีส่วนหน้าจึงมีกล้องถ่ายทอดจากสถานีโทรทัศน์จำนวน 3 ตัวตั้งห่างจากเวทีพอสมควรพร้อมเจ้าหน้าที่ควบคุม บริเวณด้านนอกของอาคารที่ใช้ปราศรัยมีการแจกเอกสารซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับพรรคและรายชื่อผู้สมัครของพรรคคนทั้งหมด ในเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ยังมีเอกชนมาจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่ทำให้เกิดการเลือกตั้งครั้งนี้ เช่น เสื้อยืดคอกลมสีขาวพิมพ์ภาพเหตุการณ์ที่หน้าอกกับเทพบันเทิงเสียงและเหตุแถบบันเทิงภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์

ในส่วนของจำนวนผู้ฟังการปราศรัยเนื่องจากการปราศรัยเริ่มเวลา 17.00 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกจากการทำงานประจำจึงมีผู้ฟังทยอยมาเป็นระยะ ๆ โดยผู้ที่มาก่อนจะนั่งบนอัฒจันทร์ด้านหน้าเวทีผู้มาทีหลังจะนั่งที่พื้นด้านหน้าเวทีปราศรัยบางคนนำเสื่อรองนั่งด้วย บางคนยืนข้าง ๆ เวทีปราศรัยและบางส่วนยืนฟังอยู่บริเวณประตูทางเข้าของอาคารนิมิตรบุตร บริเวณโดยรอบนอกอาคารที่ใช้ในการปราศรัยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจดูแลรักษาความปลอดภัยจำนวนหนึ่ง

ผู้ฟังการปราศรัย

จากข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบ "ผู้ร่วมเหตุการณ์" ในส่วนของ "ผู้ฟังการปราศรัย" จากเหตุการณ์สื่อสารในสถานการณ์การปราศรัยเสียงเลือกตั้งได้ดังนี้

ผู้ฟังการปราศรัยประกอบด้วยผู้ชายและผู้หญิงจำนวนมากทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่วนมากอายุประมาณ 20 ปีขึ้นไป มีทั้งที่เป็นนิสิตนักศึกษา และคนทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ข้าราชการพนักงานธนาคาร พนักงานประจำสำนักงาน ลูกจ้าง เป็นต้น ที่ผู้วิจัย

สามารถระบอบาขึ้นได้อย่างคร่าว ๆ เพราะสังเกตจากเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่สวมใส่อยู่ของผู้ร่วมฟังการปราศรัย

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังปราศรัยด้วยกันเองมีทั้งเป็นเพื่อน ญาติพี่น้องและคนที่ไม่รู้จักกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปราศรัยกับผู้ดำเนินการปราศรัยเป็นเพื่อนร่วมงานกันและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปราศรัย ผู้ดำเนินการปราศรัยกับผู้ฟังปราศรัยมีความสัมพันธ์ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับประชาชนธรรมดา เป็นความสัมพันธ์แบบคนไม่รู้จักกัน ทางด้านเชื้อชาติของผู้ฟังปราศรัย มีชาวตะวันตกบ้างแต่เป็นลักษณะของการไปทำข่าวเพื่อออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ไม่สนใจเนื้อหาของ การปราศรัย ผู้ฟังการปราศรัยส่วนมากเป็นคนไทยและคนเชื้อชาติไทยที่มีสิทธิเลือกตั้ง

ต่อไปนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่าง ๆ ในสถานการณ์การปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งตามลำดับ (ดูข้อมูลในภาคผนวก ก ประกอบ)

4.1 เหตุการณ์สื่อสารการกล่าวเปิดการปราศรัย

เหตุการณ์ "การกล่าวเปิดการปราศรัย" มีองค์ประกอบดังนี้

4.1.1 ชนิดของเหตุการณ์ การกล่าวเปิดการปราศรัยจัดได้ว่าเป็นเหตุการณ์ประเภท "การกล่าวเปิด"

4.1.2 หัวข้อ เหตุการณ์การกล่าวเปิดการปราศรัยนี้มี 2 หัวข้อ คือ วัตถุประสงค์ของสถานการณ์ปราศรัยหาเสียงและภูมิหลังของพรรค

4.1.3 วัตถุประสงค์ การกล่าวเปิดการปราศรัยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกาศให้ประชาชนทราบว่า การปราศรัยกำลังจะเริ่มต้น

4.1.4 ผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้ร่วมเหตุการณ์ประกอบด้วยผู้ดำเนินการปราศรัย 1 ซึ่งทำหน้าที่กล่าวเปิดการปราศรัยและผู้ฟังการปราศรัย จากข้อมูลวิเคราะห์ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 ได้ดังนี้

ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 "นายทินวัฒน์ มฤคพิทักษ์" อายุ 50 ปี เป็นหนึ่งในจำนวนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 3 สมัย และสมัยนี้ลงสมัครรับเลือกตั้งเขต 3 กรุงเทพมหานคร

4.1.5 รูปแบบการสื่อสาร ในเหตุการณ์สื่อสารการกล่าวเปิดการปราศรัยนี้ รูปแบบการสื่อสารของผู้ร่วมเหตุการณ์ทั้งผู้ดำเนินการปราศรัย 1 และผู้ฟังการปราศรัย ปรากฏการใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งวัจนภาษาอวัจนภาษา

จากข้อมูลพบว่าผู้ร่วมเหตุการณ์ใช้วัจนภาษาสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่ใช้ภาษาถิ่นหรือภาษาต่างประเทศปะปนในขณะกล่าวเปิดการปราศรัย ใช้วัจนภาษาโดยการใช้ท่าทางประกอบคำพูดเป็นระยะ ๆ เพื่อเสริมคำพูด เช่น ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 ยกมือสวัสดีขณะกล่าวทักทายประชาชนว่า "กราบเรียนพี่น้องประชาชนที่เคารพทั้งหลาย.."

ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 ยกมือขึ้นเหนือศีรษะขณะกล่าวปราศรัยเพื่อแสดง ความมุ่งมั่น หรือ แสดงการยกย่อง ดังที่กล่าวว่า

"...เป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่หลังธรรมก็ยืนหยัด ยืนยัน...."

(ยกมือข้างขวาขึ้น)

"...คุณบุญชู โรจนเสถียรและปิดท้ายด้วยพลตรีจำลอง ศรีเมืองครับ"

(ยกมือทั้งสองข้างชูเหนือศีรษะ)

นอกจากนี้มีการใช้สายตามองผู้ฟังการปราศรัยตลอดเวลาขณะพูด โดยมองรอบ ๆ บริเวณไม่จ้องมองเพียงจุดเดียวนาน ๆ เพื่อแสดงว่าพูดกับผู้ฟังทุกคน ใช้น้ำเสียงเร้าความสนใจ ระดับเสียงขึ้นลงเป็นระยะ พูดเป็นวรรคสั้น ๆ มีการเน้นหนักในบางคำ ที่พูด เพื่อแสดงความสำคัญในคำนั้นและมีลักษณะหยุดในบางช่วงของการพูดเพื่อให้ผู้ฟังมีปฏิริยาตอบโต้ เช่น ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 กล่าวว่า

"...สนับสนุนจากพี่น้องทั่วประเทศ ตั้งแต่มีการเลือกตั้งทุกครั้ง..."

(เน้นหนัก)

"...พรรคพลังธรรมให้เข้ามานั่งในสภาผู้แทนราษฎร 41 เสียง เป็นกรุงเทพฯ..."

(เน้นหนัก)

"...เราจึงจะได้พบกับบุคคลสำคัญดังต่อไปนี้ คือ คุณชำนาญ คักติเศรณี"

(หยุดพูด) (ผู้ฟังตบมือ) นายแพทย์อุดมศิลป์ ศีแสงนาม (หยุดพูด)

(ผู้ฟังตบมือ)...."

4.1.6 เนื้อหาของการสื่อสาร จากการวิเคราะห์พบว่าเนื้อหาของการสื่อสารในเหตุการณ์กล่าวเปิดการปราศรัยประกอบด้วยการแนะนำพรรค การแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปราศรัยทั้งเรื่องเวลาสถานที่และบุคคลที่จะกล่าวปราศรัยทั้งหมด โดยมี

เนื้อหาารายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปราศรัย ได้แก่ การระบุดจุดประสงค์ สถานที่ ระยะเวลาในการปราศรัยและคณะผู้ปราศรัย เช่นกล่าวว่า

"...การปราศรัย ครั้งพิเศษ ของพรรคพลังธรรม เพื่อแถลงนโยบายในการเลือกตั้ง 13 กันยายน 2535 ต่อประชาชนทั่วประเทศ ณ อาคารนิมิตรบุรุษ สนามกีฬาแห่งชาติ..."

(2) เนื้อหาการแนะนำพรรค ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวันก่อตั้งพรรค จำนวนผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ในแต่ละสมัย ตลอดจนถึงจำนวนของผู้สมัครซึ่งตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคทั่วประเทศ ในการเลือกตั้งที่จะมีขึ้น ดังที่กล่าวว่า

"...พรรคพลังธรรมของพี่น้องประชาชนอยู่มา ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2531 เป็นวันเริ่มก่อตั้ง ถึงวันนี้มีอายุ 4 ปี 2 เดือน 11 วัน เป็นพรรคการเมืองใหม่เล็ก ๆ ที่เพิ่มเริ่มตั้งเพียง 4 ขวบเศษ พี่น้องประชาชนได้ให้กำลังใจสนับสนุน..."

4.1.7 การลำดับวจนกรรม จากข้อมูลเหตุการณ์การกล่าวเปิดการปราศรัยผู้วิจัย พบวจนกรรมเกิดขึ้นตามลำดับดังนี้คือ วจนกรรมทักทาย วจนกรรมแจ้งให้ทราบ วจนกรรมเล่าความ วจนกรรมอธิบาย วจนกรรมเรียกขาน และวจนกรรมขอร้อง มีรายละเอียดดังนี้

วจนกรรมทักทาย วิเคราะห์จากการที่ผู้ดำเนินการปราศรัยยกมือสวัสดี พร้อมกล่าวทักทายผู้ฟังว่า "กราบเรียนพ่อแม่พี่น้องประชาชนชาวไทยที่เคารพรักทั้งหลาย" ตามเกณฑ์กำหนดของเชอล (Searle 1969:64) ที่ว่า ผู้พูดหนึ่งจะพบกับผู้ฟังเป็นครั้งแรกในวันนั้น

วจนกรรมแจ้งให้ทราบ โดยใช้คำว่า "นี่คือ" ในบริบทเพื่อแจ้งให้ผู้ฟังทราบว่ามีการปราศรัยเกิดขึ้น เช่น... นี่คือการปราศรัยครั้งพิเศษของพรรคพลังธรรม เพื่อแถลงนโยบาย...

วจนกรรมเล่าความ มักมีคำบ่งชี้เช่น "ตั้งแต่ ที่ผ่านมา ต่อมา" เช่น

...ตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2531 เป็นวันเริ่มก่อตั้ง...

...ต่อมามีคนเลือกตั้งซ่อม ในเขต 2 ก.ท.ม. ได้อีก 1 เป็น 15...

วจนกรรมอธิบาย โดยวจนกรรมอธิบายมักจะมีคำบ่งชี้ คือ "เป็น" เช่น

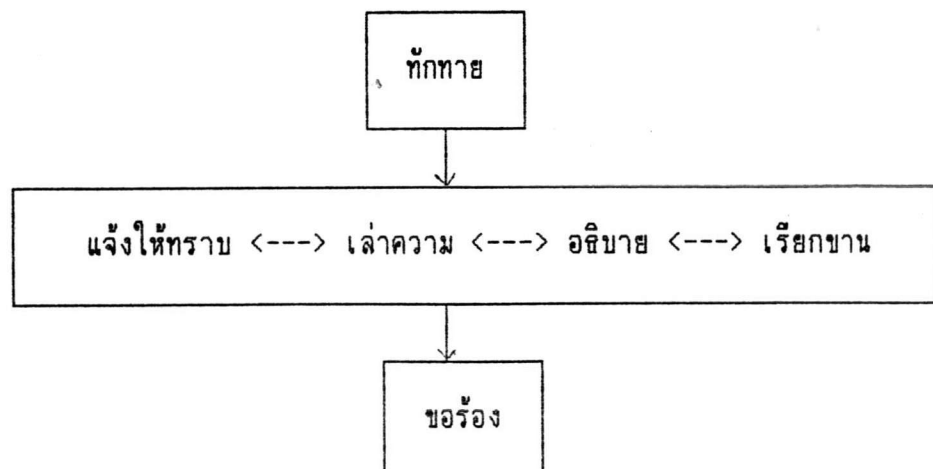
...พี่น้องประชาชนทั่วประเทศได้กรุณาสับสนุนพรรคพลังธรรมให้เข้ามา นั่ง
 ในสภาผู้แทนราษฎร 41 เสียง เป็นกรุงเทพฯ 32 เสียง เป็นต่างจังหวัด 9
วันกรรมเรียกขาน บ่งบอกโดยผู้ดำเนินการปราศรัยใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังขณะ
 ปราศรัย เช่น พี่น้องครับ ท่านผู้ฟังและท่านผู้ชมครับซึ่งแตกต่างจากการเรียกขานในวัจน
 กรรมทักทายคือ การใช้คำเรียกขานในวัจนกรรมทักทายนั้นใช้เมื่อพบกันเป็นครั้งแรกในวันนั้น
 ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจัดให้การใช้คำเรียกขาน เป็นวัจนกรรม โดยเป็นทั้งวัจน
 กรรมเรียกขาน และวัจนกรรมทักทาย เนื่องจากเป็นการใช้คำเรียกขานอย่างมีเจตนาของ
 ผู้พูด กล่าวคือ ผู้พูดมีเจตนาใช้คำเรียกขานเพื่อทักทาย และเพื่อเรียกร้องความสนใจจาก
 ผู้ฟังตามลำดับ

การปรากฏวัจนกรรมแจ้งให้ทราบ วัจนกรรมเล่าความ วัจนกรรมและวัจนกรรม
 เรียกขานในเหตุการณ์สื่อสารการเปิดการปราศรัย ที่อาจเกิดสลับที่กันได้ตลอดเวลาตาม
 เนื้อหาของผู้พูด

วัจนกรรมขอร้อง ผู้ดำเนินการปราศรัยใช้คำว่า "กรุณา" เพื่อบอกเจตนาขอร้อง
 เช่น...กรุณาอย่าเปลี่ยนช่องไฟที่อื่นนะครับ...

จากผลการวิเคราะห์ผู้วิจัยแสดงแผนภูมิลำดับวัจนกรรมในเหตุการณ์การกล่าวเปิด
 การปราศรัยได้ดังนี้

แผนภูมิ 4.1 แสดงโครงสร้างลำดับวัจนกรรมในการกล่าวเปิดการปราศรัย

จากแผนภูมิ 4.1 แสดงให้เห็นวัจนกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในเหตุการณ์การกล่าวเปิดการปราศรัยเรียงตามลำดับ โดยเริ่มจากวัจนกรรมทักทาย จากนั้นผู้ดำเนินการปราศรัยใช้วัจนกรรมแจ้งให้ทราบ วัจนกรรมเล่าความ วัจนกรรมอธิบาย วัจนกรรมเรียกขาน ซึ่งใน 4 วัจนกรรมอาจเกิดขึ้นสลับกันได้ตลอดเวลาขณะมีการกล่าวเปิดการปราศรัย และเหตุการณ์กล่าวเปิดการปราศรัยจบลงด้วยการใช้วัจนกรรมขอร้อง

4.1.8 กฎการปฏิสัมพันธ์ กฎการปฏิสัมพันธ์ในเหตุการณ์การกล่าวเปิดการปราศรัยวิเคราะห์ ตามการแสดงออกและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมเหตุการณ์แยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

1. การแสดงออกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง จากการวิเคราะห์พบว่าก่อนการพูดทุกครั้ง ผู้พูดต้องกล่าวทักทายผู้ฟังก่อนการปราศรัย
2. การแสดงออกที่ผู้ฟังมีต่อผู้พูด พบว่า ผู้ฟังจะตบมือเป็นระยะขณะฟังการปราศรัย ได้แก่ เมื่อผู้ปราศรัยปรากฏตัวบนเวที เมื่อเนื้อหาของ การปราศรัยถูกใจผู้ฟังและเมื่อผู้ปราศรัยกล่าวปราศรัยจบลง
3. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง คือ ผู้พูดและผู้ฟังจะมีการปฏิสัมพันธ์กันทางสายตา (eye contact) ขณะปราศรัย โดยผู้พูดจะมองผู้ฟัง โดยที่ขณะปราศรัยและผู้ฟังก็จะมองผู้พูด

4.1.9 บรรทัดฐานของการตีความ จากข้อมูลการกล่าวเปิดการปราศรัยวิเคราะห์องค์ประกอบบรรทัดฐานของการตีความได้ดังนี้

สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือวิถีคุณวุฒิ เช่น เด็กต้องนอบน้อมผู้ใหญ่ศิษย์ต้องเคารพครูอาจารย์ การแสดงการเคารพที่เป็นอวัจนภาษาอย่างหนึ่ง คือ การไหว้ การที่ผู้ดำเนินการปราศรัยยกมือไหว้ผู้ฟังการปราศรัยก่อนกล่าวปราศรัย นอกจากจะเป็นการทักทายแล้วยังเป็นการแสดงความเคารพนอบน้อม และฝากตัวต่อผู้ฟังการปราศรัย ซึ่งผู้ดำเนินการปราศรัยแสดงตนว่าเป็นตัวแทน หรือผู้รับใช้ประชาชนซึ่งอยู่ในฐานะที่ต่ำกว่าประชาชน

นอกจากนี้สังคมไทยยังเป็นสังคมที่นิยมตัวบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ ดังนั้นผู้ดำเนินการปราศรัย จึงมีการแนะนำคณะผู้ปราศรัยซึ่งล้วนแต่เป็นบุคคลระดับผู้นำพรรคและมีชื่อเสียงในการกล่าวเปิดการปราศรัยเพื่อจูงใจผู้ฟังปราศรัย สมิตรา สุภาพ (2508:19) กล่าวว่า การนิยมตัวบุคคลได้หลายกรณี เช่น ในการจัดอภิปรายถึงแม้ชื่อเรื่องหัวข้อดีมีประโยชน์แต่ถ้าได้นักอภิปรายที่คนไม่รู้จักชื่อเสียงคนก็จะไม่มาฟัง แสดงว่าคนไทยยึดถือชื่อเสียงของตัวบุคคลเป็นหลัก

จากข้อมูลทำให้เห็นบรรทัดฐานทางการเมืองในการกล่าวปราศรัยหาเสียงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ มักใช้คำเรียกขานเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ฟังตลอดเวลา และคำเรียกขานที่ใช้นั้นเป็นลักษณะของคำเรียกขานที่แสดงความนับถือยกย่องผู้ฟังเสมอ เช่น พี่น้องครับ พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย เป็นต้น

4.2 เหตุการณ์สื่อสารการแนะนำตัว

เหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำ" ประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารย่อย 6 เหตุการณ์จัดแบ่งตามลำดับจำนวนผู้ปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัย ซึ่งเหตุการณ์สื่อสารย่อย 6 เหตุการณ์นี้มี การปรากฏในสถานการณ์ที่ละเหตุการณ์เป็นลักษณะการเกิดเหตุการณ์ประเภทเติมหมุนเวียนซ้ำอีกยกเว้นเหตุการณ์แนะนำ "ผู้ดำเนินการปราศรัย 2" ที่เกิดขึ้นระหว่างการแนะนำ "ผู้ปราศรัย 2" กับ การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 3" เช่น เริ่มจากการแนะนำ "ผู้ปราศรัย 1" ---> การปราศรัย "ผู้ปราศรัย 1" ---> การสรุปคำปราศรัย "ผู้ปราศรัย 1" เริ่มซ้ำในการแนะนำ "ผู้ปราศรัย 2" ---> การปราศรัย "ผู้ปราศรัย 2" ---> การสรุปการปราศรัย "ผู้ปราศรัย 2" ---> การแนะนำ "ผู้ดำเนินการปราศรัย 2" ---> การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 3" ---> การปราศรัย "ผู้ปราศรัย 3" ---> การสรุปคำปราศรัย "ผู้ปราศรัย 3" เป็นต้น

เหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำผู้ปราศรัย" ประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารย่อย 6 เหตุการณ์จัดแบ่งตามลำดับจำนวนผู้ปราศรัยทั้งหมดดังนี้

- ก. การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 1"
- ข. การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 2"
- ค. การแนะนำ "ผู้ดำเนินการปราศรัย 2"
- ง. การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 3"
- จ. การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 4"
- ฉ. การแนะนำ "ผู้ปราศรัย 5"

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำผู้ปราศรัย" นี้ผู้วิจัยจะไม่แยกวิเคราะห์องค์ประกอบตามเหตุการณ์สื่อสารย่อย แต่จะวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบของเหตุการณ์ "การแนะนำ" รวมทั้งหมด เนื่องจากองค์ประกอบของแต่ละเหตุการณ์สื่อสารย่อยมีเนื้อหารายละเอียดเป็นประเภทเดียวกัน

จากข้อมูลวิเคราะห์ห้องคดีประกอบเหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำ" ได้ดังนี้

4.2.1 ชนิดของเหตุการณ์ การแนะนำจัดเป็นเหตุการณ์สื่อสารประเภท "การแนะนำ"

4.2.2 หัวข้อ หัวข้อเหตุการณ์การแนะนำ คือ ภูมิหลังผู้พูด

4.2.3 วัตถุประสงค์ เหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำ" มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำผู้พูดแต่ละคน

4.2.4 ผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้ร่วมเหตุการณ์ "การแนะนำผู้ปราศรัย 1 และ 2" ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 และผู้ฟังการปราศรัย

ผู้ร่วมเหตุการณ์ "การแนะนำผู้ดำเนินการปราศรัย 2" ประกอบด้วยผู้ดำเนินการปราศรัย 1 และผู้ฟังการปราศรัย

ผู้ร่วมเหตุการณ์ "การแนะนำผู้ปราศรัย 3, 4 และ 5" ประกอบด้วยผู้ดำเนินการปราศรัย 2 และผู้ฟังการปราศรัย

รายละเอียดของการวิเคราะห์ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 และ ผู้ฟังการปราศรัย ได้นำเสนอแล้วในหัวข้อ 4.1.4 และหัวข้อผู้ฟังการปราศรัย และจากข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ห้องคดีประกอบผู้ดำเนินการปราศรัย 2 ได้ดังนี้ คือ นายสุธรรม แสงประทุม อายุ 39 ปี เป็นหนึ่งในจำนวนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังธรรมพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเขต 3 เคยได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ปัจจุบันมีตำแหน่งรองโฆษกพรรคพลังธรรม

4.2.5 รูปแบบการสื่อสาร ในเหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำ" รูปแบบการสื่อสารของผู้ร่วมเหตุการณ์ทั้งหมดปรากฏการใช้ทั้งวจนภาษาและอวัจนภาษาเหมือนกันดังนี้ ผู้ร่วมเหตุการณ์สื่อสารใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯ โดยมีน้ำเสียงเร้าความสนใจและระดับเสียงขึ้นลงเป็นระยะ ๆ เน้นหนักในบางคำที่พูดเพื่อให้ความสำคัญแก่คำนั้น เช่น กล่าวว่า

"...ปัจจุบันนี้เป็นผู้สมัครในกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งทั่วประเทศ" (เน้นหนัก)

4.2.6 เนื้อหาของการสื่อสาร เนื้อหาของการสื่อสารในเหตุการณ์แนะนำ เป็นการกล่าวถึง ชื่อนามสกุล พื้นที่ลงสมัคร ประวัติผลงานทางการเมือง ตำแหน่งในพรรค และหัวข้อที่จะกล่าวปราศรัยของผู้ปราศรัย และผู้ดำเนินการปราศรัย 2 มีเนื้อหารายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติและผลงานทางการเมืองของผู้ปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัย 2 เช่น กล่าวว่

"...เป็นขุนพลของภาคใต้ ของพรรคพลังธรรม เป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งภาคใต้เป็นส.ส.มาแล้ว 3 สมัย..."

"...ในอดีตเป็นรองคณบดีแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เป็นจิตแพทย์ชื่อดัง ได้รับรางวัลสังข์เงิน..."

"...เป็นผู้ประสานงาน รั้งงานของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในฐานะเลขาธิการของนายกรัฐมนตรี

(2) เนื้อหาเกี่ยวกับพื้นที่ลงสมัครของผู้ปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัย 2 ดังกล่าวว่

"...ปัจจุบันท่านลงสมัคร ที่นครศรีธรรมราช..."

"...ปัจจุบันเป็นผู้สมัครในกรุงเทพมหานคร..."

(3) เนื้อหาเกี่ยวกับหัวข้อที่จะกล่าวปราศรัย ดังกล่าวว่

"...บุคคลที่จะขึ้นมากล่าวถึงอุดมการณ์ ของพรรคพลังธรรมและนโยบายของพรรคพลังธรรมนั้น..."

4.2.7 การลำดับวจนกรรม ในเหตุการณ์สื่อสารแนะนำประกอบด้วยเหตุการณ์ย่อย 6 เหตุการณ์ในการนำเสนอผลวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบลำดับวจนกรรม ผู้วิจัยจะนำเสนอวจนกรรมที่พบในทุกเหตุการณ์ และจะนำวจนกรรมที่มีปรากฏตั้งแต่ 3 เหตุการณ์ ใน 6 เหตุการณ์ขึ้นไป ถือเป็นวจนกรรมหลัก สรุปเป็นโครงสร้างลำดับวจนกรรมในเหตุการณ์สื่อสารการแนะนำ จากข้อมูลพบวจนกรรมดังนี้

วจนกรรมอธิบาย ซึ่งสังเกตได้จากการใช้คำว่า "เป็น" และต่อด้วยการบอกตำแหน่งหรือคุณสมบัติของผู้ปราศรัย ซึ่งอธิบายความทั้งในลักษณะประโยคบอกเล่าและบทกลอน เช่น

...ผู้ปราศรัยท่านแรก เป็นขุนพลของภาคใต้ ของพรรคพลังธรรม เป็นผู้อำนวยการเลือกตั้งภาคใต้ เป็น ส.ส. มาแล้ว 3 สมัย...

...เป็นแบบอย่างคุณความดีแห่งชาติ

เป็นมิ่งมิตรของคนจนทั้งผอง

วัจนกรรมเล่าความ มักใช้คำว่า "ตั้งแต่ , ในอดีต...จนถึงปัจจุบัน" เช่น
 ...ตั้งแต่ 14 ตุลาคม 16 จนวันนี้ก็ยังสู้อยู่ สู้เพื่อประชาธิปไตย...
 ...ในอดีตเป็นรองคณบดีแพทย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราช...

วัจนกรรมแนะนำตัว โดยใช้คำว่า "ขอเชิญพบกับ , ขอเชิญ...พบกับ, พบกัน " และ
 ต่อด้วยยศหรือตำแหน่ง ชื่อและนามสกุลของผู้ปราศรัย เช่น
 ...ขอเชิญพบกับคุณชานี ศักดิ์เศรษฐีศรี...
 ...ขอเชิญท่านพบกับ นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนามศรี...
 จากการวิเคราะห์ลำดับวัจนกรรมของเหตุการณ์สื่อสาร การแนะนำผู้วิจัยแสดง
 แผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิ 4.2 แสดงโครงสร้างลำดับวัจนกรรมในเหตุการณ์สื่อสารการแนะนำตัว

จากแผนภูมิ 4.2 แสดงลำดับวัจนกรรมในเหตุการณ์สื่อสาร "การแนะนำ" เป็น
 วัจนกรรมที่เกิดขึ้นโดยผู้ดำเนินการปราศรัย ประกอบด้วย 3 วัจนกรรม คือวัจนกรรมอธิบาย
 วัจนกรรมเล่าความและวัจนกรรมแนะนำตัว ซึ่งทั้ง 3 วัจนกรรมปรากฏ ตั้งแต่ 3 เหตุการณ์
 ขึ้นไป กล่าวคือวัจนกรรมอธิบายและแนะนำตัวมีปรากฏในทุกเหตุการณ์ ส่วนวัจนกรรมเล่า
 ความพบใน 3 เหตุการณ์ จากทั้งหมด 6 เหตุการณ์ย่อย

4.2.8 กฎการปฏิสัมพันธ์ กฎการปฏิสัมพันธ์ในเหตุการณ์การแนะนำได้ดังนี้

(1) การแสดงออกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ผู้วิจัยพบว่าทุกครั้งที่แนะนำผู้ปราศรัยจบแล้ว
 ผู้แนะนำจะเดินลงจากเวที

(2) การแสดงออกที่ผู้ฟังมีต่อผู้พูด คือ ผู้ฟังตบมือเมื่อผู้พูดกล่าวแนะนำผู้ปราศรัย และผู้ดำเนินการปราศรัย 2 จบลง

นอกจากนั้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้นปรากฏ เช่นเดียวกับในเหตุการณ์ การกล่าวเปิดการปราศรัย

4.2.9 บรรทัดฐานการตีความ จากข้อมูลการแนะนำวิเคราะห้องค์ประกอบ บรรทัดฐานของการตีความได้ดังนี้คือ ผู้ดำเนินการปราศรัยกล่าวแนะนำผู้ปราศรัยและผู้ดำเนินการปราศรัย 2 โดยบอกยศหรือตำแหน่ง ชื่อ นามสกุล ประวัติผลงานทางด้านต่าง ๆ ของผู้ปราศรัยให้ผู้ฟังทราบเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดศรัทธา เชื่อมั่น มีความไว้วางใจต่อผู้ปราศรัย ดังที่ไพฑูริย์ เครือแก้ว (2515:94) กล่าวว่า คนไทยยกย่องความเป็นผู้ใหญ่ ผู้มีตำแหน่ง และฐานะทางสังคมหรือราชการสูง เพราะสังคมไทยถือว่าผู้ใหญ่เป็นผู้มีอายุมาก ทำงานมานาน ได้รู้ได้เห็นประสบการณ์ในชีวิตมามากดังนั้นจึงยอมเป็นผู้ที่ฉลาดสุขุมและเข้าใจในโลกอย่างล้าลึกและสันทรา สุภาพ (2522:24) กล่าวว่า ค่านิยมคนในเมืองยกย่องผู้มีอำนาจ มีตำแหน่ง โดยออกมาในรูป ให้เกียรติ มีการยกย่องสรรเสริญ ให้ความเคารพ มีความเกรงกลัว ด้วยเหตุนี้จึงมีการแนะนำให้ผู้ฟังทราบถึงยศ ตำแหน่งและประสบการณ์ของผู้ปราศรัย การเน้นรายละเอียดเหล่านี้ก็เพื่อเป็นการสร้างศรัทธาและโน้มน้าวให้ประชาชน เชื่อในสิ่งที่ผู้ปราศรัย จะพูดต่อไป

4.3 เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัย

ดังได้แสดงไว้ในหัวข้อ 3.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสาร "การปราศรัย" ได้เป็นเหตุการณ์สื่อสารย่อย 5 เหตุการณ์จัดแบ่งตามลำดับจำนวนผู้ปราศรัยทั้งหมดดังนี้ คือ

- ก. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 1"
- ข. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 2"
- ค. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 3"
- ง. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 4"
- จ. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 5"

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสาร "การปราศรัย" นี้ ผู้วิจัยจะแยกวิเคราะห์องค์ประกอบตามเหตุการณ์สื่อสารย่อยเฉพาะในองค์ประกอบของวัตถุประสงค์ผู้ร่วมเหตุการณ์และเนื้อหาเท่านั้น เพราะในแต่ละเหตุการณ์ย่อยในองค์ประกอบดังกล่าวมี

รายละเอียดแตกต่างกันส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ในแต่ละเหตุการณ์ย่อยของ "การปราศรัย" มีเนื้อหารายละเอียดเป็นประเภทเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบของเหตุการณ์ "การปราศรัย" รวมทั้งหมด

จากข้อมูลวิเคราะห์องค์ประกอบเหตุการณ์ "การปราศรัย" ได้ดังนี้

4.3.1 ชนิดของเหตุการณ์ การปราศรัยจัดเป็นเหตุการณ์สื่อสารประเภท "การเสนอเนื้อหา"

4.3.2 หัวข้อ เหตุการณ์การปราศรัยมีหัวข้อ คือ แนวนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ของพรรค

4.3.3 วัตถุประสงค์ เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยมีวัตถุประสงค์เรียงตามลำดับ เหตุการณ์สื่อสารย่อยดังนี้

1. เพื่อชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการบริหารบ้านเมือง และเสนอตัวรับใช้ประชาชน
2. เพื่อชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้มีการเลือกตั้งครั้งนี้และบอกอุดมการณ์ของพรรค
3. เพื่อแถลงนโยบายพรรคด้านการปกครองและการต่างประเทศ
4. เพื่อแถลงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของพรรคและชี้ข้อผิดพลาดของรัฐบาลด้านการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
5. เพื่อแถลงนโยบายการพัฒนาประเทศด้านการเมืองการปกครองด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมสิ่งแวดล้อม

4.3.4 ผู้ร่วมเหตุการณ์ ผู้ร่วมเหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยประกอบด้วยผู้ฟังซึ่งได้วิเคราะห์ไปแล้วข้างต้นและผู้พูด 5 คน ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่าผู้ปราศรัย 1 ถึงผู้ปราศรัย 5 มีรายละเอียดดังนี้

ผู้ปราศรัย 1 คือ นายชานี ศักดิ์เศรษฐ์ อายุ 36 ปี ตำแหน่งงานในพรรคคือ รองเลขาธิการพรรคคนที่ 3 เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว 3 สมัยและ เป็นหนึ่งในจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท้องที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเขต 3

ผู้ปราศรัย 2 คือ "นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม" อายุ 51 ปี เป็นหนึ่งในจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคพลังธรรม เขตพื้นที่ 5 กรุงเทพมหานครเคยได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายสมัย

ผู้ปราศรัย 3 คือ "นาวาอากาศตรีประสงค์ สุ่นศิริ" อายุ 64 ปี มีตำแหน่งเป็นรองหัวหน้าพรรค เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายสมัย และเคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้วหลายตำแหน่ง เป็นหนึ่งในจำนวนของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังธรรมเขต 10 กรุงเทพมหานคร

ผู้ปราศรัย 4 คือ "นายบุญชู โรจนเสถียร" อายุ 70 ปี มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาพรรคเคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายสมัย เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้วหลายตำแหน่ง และเป็นหนึ่งในจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 2 จังหวัดนครสวรรค์

ผู้ปราศรัย 5 คือ "พลตรีจำลอง ศรีเมือง" อายุ 58 ปี ตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคพลังธรรม เคยดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก่อนจะลาออกจากตำแหน่งเพื่อลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วหลายสมัย เป็นหนึ่งในจำนวนของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคพลังธรรมเขต 2 กรุงเทพมหานคร

4.3.5 รูปแบบการสื่อสาร ในเหตุการณ์สื่อสาร "การปราศรัย" รูปแบบการสื่อสารของผู้ร่วมเหตุการณ์มีปรากฏทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาวิเคราะห์ได้ดังนี้

การสื่อสารที่ใช้วัจนภาษาผู้ปราศรัยใช้ภาษาไทยกรุงเทพในการปราศรัย นอกจากนี้ยังมีการกล่าวนำเสนอข้อมูลเป็นตัวเลข เพื่อให้ผู้ฟังปราศรัยเปรียบเทียบข้อมูลได้ชัดเจน เช่น

"...การลงทุนก่อนยึดอำนาจนั้น ได้มีผู้เสนอ จะมาลงทุนในประเทศของเราถึง 500,000 ล้านบาท แต่หลังจากยึดอำนาจแล้ว การลงทุนจนกระทั่งวันนั้น เหลือเพียง 280,000 ล้านบาท ตกต่ำลงไปกว่า 46 ถึง 47%..."

"...การปฏิวัติรัฐประหาร มีถึง 23 ครั้งใน 60 ปีเฉลี่ยแล้ว 2 ปี ครั้งหนึ่ง..."

การใช้วัจนภาษานั้นผู้ปราศรัยมีการใช้ท่าทางประกอบเพื่อเสริมข้อความที่พูดมีการเน้นเสียงใช้ระดับเสียงขึ้นลงเป็นระยะ ๆ และพูดช้าลงในบางครั้งเพื่อให้ผู้ฟังสนใจข้อความที่กำลังพูด นอกจากนี้ผู้ปราศรัยจะให้การหยุดระหว่างปราศรัยเพื่อให้ผู้ฟังมีปฏิริยาโต้ตอบด้วยการตบมือ ดังรายละเอียดดังนี้

- (1) การใช้ท่าทางประกอบเพื่อเสริมข้อความที่พูด เช่น
- "...ณ บัดนี้พรรคหลังธรรมเสนอพลตรีจำลอง ศรีเมืองครับ..."
(ยกมือทั้งสองข้างชูขึ้นเหนือศีรษะ)
- "...ผมยังไม่เคยได้ยิน ใครที่ไปร่วมชุมนุมประท้วง ในเหตุการณ์ครั้งนั้น..."
(ยกมือโบกปฏิเสธ)
- "...ใครละครับ ที่นำทหาร เป็นกองร้อย ๆ ถืออาวุธสงครามเอ็ม 16..."
(ยกมือทำท่าแบกปืน)
- "...ผมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของพรรคหลังธรรม ผมกล้าที่จะยืนยันต่อพี่น้องประชาชนได้ว่า การปฏิวัติรัฐประหารนั้นจะทำได้ยากที่สุด..."
(ยกมือข้างขวาชูขึ้นเหนือศีรษะ)
- (2) การเน้นเสียงและพูดช้าลงเพื่อให้ผู้ฟังสนใจในข้อความนั้น เช่น
- "...เราหมดเวลาที่จะประนีประนอมกับระบบเผด็จการแล้วอย่างแน่นอน.."
(เน้นเสียงพูดทีละคำ)
- "...เรากำลังจะเสนอ นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีคุณสมบัติ 4 ประการขึ้นมาใหม่..."
(พูดช้าลงเน้นเสียงทุกพยางค์)
- "...และเมื่อขาดประชาธิปไตยแล้ว เศรษฐกิจก็ย่อยยับไปดังที่ท่านทั้งหลาย..."
(เน้นเสียง)
- "...ผลปรากฏว่า คนกรุงเทพมหานคร 4 ล้าน 4 แสน 8 หมื่นกว่าคน ลงคะแนนเลือกสินค้าแบบกับดัดขั้นนี้ครับ..."
(เน้นเสียง)
- (3) การหยุดระหว่างปราศรัยเพื่อให้ผู้ฟังมีปฏิริยาโต้ตอบ เช่น
- "...แต่ผมอยากทราบเรียนกับพี่น้องนะครับว่าพลตรีจำลอง ศรีเมืองท่านเป็นคนที่นับเลขเป็นครับ (หยุดพูด) (ผู้ฟังตบมือ) นับเป็นอย่างไร..."
- "...สาเหตุสำคัญข้อหนึ่งก็คือ นักการเมืองนั้น โกงแผ่นดิน กินชาติ เพราะขาดคุณธรรมนั่นเอง (หยุดพูด) (ผู้ฟังตบมือ) ..."
- "...ผมขอเรียนต่อพี่น้องในที่นี้ว่า เราไม่มีประสบการณ์ในการโกง (หยุดพูด) (ผู้ฟังตบมือ) เราไม่มีประสบการณ์ในการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงจนกระทั่งถูกยึดทรัพย์สิน (หยุดพูด) (ผู้ฟังตบมือ)..."

4.3.6 เนื้อหาของการสื่อสาร จากข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเนื้อหาของการสื่อสารแยกตามเหตุการณ์สื่อสารย่อย 5 เหตุการณ์ ลำดับได้ดังนี้

ก. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 1" เนื้อหาของการสื่อสารเกี่ยวกับความล้มเหลวของการพัฒนาประชาธิปไตย และการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลที่ผ่านมาพร้อมชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการบริหารบ้านเมือง และมีการเสนอชื่อและคุณสมบัติของผู้ที่เคยเป็นและเหมาะสมจะเป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีรายละเอียดของเนื้อหา ดังนี้

(1) เนื้อหาความล้มเหลวของการพัฒนาประชาธิปไตยและการบริหารบ้านเมือง ได้แก่ สาเหตุของความล้มเหลว ดังผู้ปราศรัย 1 กล่าวว่า

"...ในรอบระยะเวลา 60 ปีนั้น เราล้มเหลวกับอะไร เราล้มเหลวกับรัฐบาลที่เข้ามาปกครองประเทศด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วยระบอบเผด็จการครองเมือง...การเมืองในตลอดระยะเวลา 60 ปีกว่านี้ มีการทุจริตมีการทุจริตมีการคอร์รัปชันอย่างแน่นนอน...เป็นวงจรที่ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดมา เริ่มต้นจากใช้อำนาจปฏิบัติเข้าปกครองประเทศ ในที่สุดเราไม่สามารถทนเสียงคัดค้านของประชาชนได้ เราก็ตองร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมา และรัฐธรรมนูญหลังจากการปฏิวัติรัฐประหารทุกครั้ง ต้องเขียนขึ้นเพื่อรองรับการสืบทอดอำนาจ และก็มีการเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้งนี้การเมืองก็ซื้อเสียงเมื่อซื้อเสียงก็เข้ามาครอบงำ มาทุจริต มาคอร์รัปชัน..."

(2) เนื้อหาการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยผู้ปราศรัย 1 กล่าวถึงแนวทางพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของพรรค ดังกล่าวว่า

"...เราได้แสดงทัศนะทางการเมืองต่อรัฐธรรมนูญ เราเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในแต่ละเรื่อง ในแต่ละประเด็น...พรรคพลังธรรมตัดสินใจที่จะต่อสู้ ร่วมกับพี่น้องประชาชนชาวไทยทั้งชาติ เพื่อเรียกร้องระบอบประชาธิปไตย เพื่อหยุดยั้งการสืบทอดอำนาจ..."

(3) เนื้อหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนายกรัฐมนตรี โดยผู้ปราศรัย 1 กล่าวถึงคุณสมบัติที่ไม่ดีของนายกรัฐมนตรีในอดีต และเสนอบุคคลในพรรคที่มีคุณสมบัติที่ดีเหมาะสมกับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยกล่าวว่า

"...ผู้นำในอดีตเราพบมาแล้ว 3 แบบ ถ้าเป็นคนที่ไม่ได้ใช้อำนาจเผด็จการเราก็ต้องพบกับผู้นำที่ทุจริตคอร์รัปชัน ถ้าเราไม่พบกับผู้นำที่ทุจริต

คอรัปชั่น เราก็พบกับผู้นำที่ไม่กล้าตัดสินใจ...เรากำลังจะเสนอนายกรัฐมนตรีซึ่งมีคุณสมบัติ 4 ประการขึ้นมาใหม่ ผมมั่นใจว่าการเมืองในอนาคตเป็นการเมืองที่ต้องการผู้นำที่เข้มแข็ง ต้องการผู้นำที่ซื่อสัตย์สุจริต ต้องการผู้นำที่มีประสบการณ์ในการบริหาร และที่สำคัญผู้นำในอนาคตพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศ ต้องสามารถตรวจสอบได้ทั้งแนวความคิด และชีวิตส่วนตัว..."

ข. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 2" เนื้อหาของการสื่อสารเกี่ยวกับการกล่าวถึงอุดมการณ์และนโยบายพรรค มีการบอกสาเหตุของการเลือกตั้งในครั้งนี้อย่างชัดเจนถึงการเลือกตั้งที่ผ่านมา ก่อนจะมีการเลือกตั้งที่พรรคมีส่วนร่วมในการต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตย และมีการกล่าวถึงหัวหน้าพรรค โดยยกย่องถึงคุณความดีและความสามารถด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะกล่าวถึงบทบาทในการเป็นผู้นำการเรียกร้องประชาธิปไตยซึ่งมีผู้ฟังส่วนใหญ่มีความสนใจในเรื่องนั้นอยู่ ดังมีรายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาเกี่ยวกับอุดมการณ์พรรค โดยผู้ปราศรัยบอกคำขวัญของพรรคให้ผู้ฟังทราบโดยกล่าวว่า "...พรรคคนหลังธรรมจึงมีคำขวัญในการรณรงค์เลือกตั้งในครั้งนี้ว่า ยึดคุณธรรม นำประชาธิปไตย แก้ไขเศรษฐกิจ

(2) เนื้อหาสาเหตุของการเลือกตั้ง ได้แก่ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการเลือกตั้ง บทบาทของพรรคและบทบาทหัวหน้าพรรคต่อเหตุการณ์นั้น กล่าวว่า

"... ท่านที่เคารพท่านคงจำเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านมาได้ไม่นาน ในเดือนพฤษภาคมนี้ครับว่า ในช่วงนั้นเนี่ย ประชาชนชาวไทยเรื่อนหมีนั้นแสนได้ร่วมกันออกชุมนุม เพื่อจะคัดค้านสืบทอดอำนาจ ร.ส.ช. แล้วก็ของเผด็จการ แล้วก็เพื่อที่กษัตริย์ปกป้องระบอบประชาธิปไตย ให้คงอยู่ไว้ ประชาชนออกมามากมาย รวมทั้งพลตรีจำลอง ศรีเมืองและพรรคคนหลังธรรม... ท่านที่เคารพครับใครละครับที่อยู่เคียงข้าง ประชาชนตลอดเวลา ทั้งกลางวันและกลางคืน... ใครละครับ ที่นอนอยู่บนพื้นถนนแล้วขมื่อขึ้นมา แล้วตะโกนว่า อย่าทำร้ายประชาชน ทหารผมพลตรีจำลอง ศรีเมือง อยู่ตรงนี้ มาจับผมตรงนี้ อย่าทำร้ายประชาชน

(3) เนื้อหาเกี่ยวกับหัวหน้าพรรค ได้แก่ ด้านความสามารถ คุณความดีของหัวหน้าพรรคโดยกล่าวว่า

"...และเมื่อพลตรีจำลอง ศรีเมือง ตั้งพรรคพลังธรรมขึ้นมา เราลงสนามเลือกตั้งครั้งแรก 2531 ได้ผู้แทนมา 14 คน ท่ามกลางเสียงกระหึ่มน้ำท่วม ให้ร้ายป้ายสีมากมาย แต่ลงสมัครครั้งที่สองกลับได้เป็น 41 เสียง นอกจากคนไทย พี่น้องประชาชนคนไทย ยังสนับสนุนไม่เชื่อในคำให้ร้ายป้ายสีแล้วยังยึด ยังเชื่อว่า พลตรีจำลอง ศรีเมืองและพรรคพลังธรรมนั้น ยึดมั่นในสัจจะ ยึดมั่นในความเป็นจริง เสมือนหนึ่งเป็นเกราะแก้วคุ้มกันภัย เหมือนระฆังตีศรีบึ้งตึ๊งตึง...และเมื่อปีที่แล้ว ท่านคงจำได้นะครับว่ารัฐบาลเกาหลี อยากให้รางวัลเชิดชู คนดีที่มีฝีมือที่สุดใน การรับใช้ประชาชนที่สุดในทวีปเอเชีย แล้วรางวัลเอลก้า อันทรงเกียรติของรัฐบาลเกาหลีนั้น ก็มอบให้คนไทยคนที่ชื่อ พลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นคนแรก รางวัลแรกเลยครับ..."

ค. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 3" เนื้อหาการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศด้านการปกครองและการต่างประเทศของพรรค โดยมีการทบทวนถึงการบริหารประเทศในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันทางด้านต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่ควรจะแก้ไขและนำเสนอแนวนโยบายการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของพรรค โดยนำเสนอเป็นหัวข้อ ๆ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารประเทศด้านต่าง ๆ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยชี้ให้เห็นผลกระทบจากการบริหารที่ผิดพลาด และข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขนำเสนอเป็น 5 หัวข้อ โดยผู้ปราศรัย 3 กล่าวว่า

"...พี่น้องที่เคารพจะเห็นได้ว่า หลังจากการยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ภาวะทางเศรษฐกิจสังคมบ้านเรา ได้ตกต่ำ ได้ผันผวน ได้เกิดความร้ายแรงเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการลงทุน การประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว การส่งออก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลกระทบมาจากการเมืองที่เกิดจากการยึดอำนาจ...ความเปลี่ยนแปลงเลวร้ายมาตามลำดับ ข้อ 1 การปฏิวัติรัฐประหารในสมัยต้น ๆ นั้นไม่รุนแรง แต่สมัยท้าย ๆ มาที่มีความรุนแรงมาก...ข้อที่ 2 คุณภาพของรัฐ-ธรรมณูยิ่งร่วงยิ่งเลว..."

(2) เนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ได้แก่ ด้านการปกครองและการต่างประเทศ กล่าวว่า

"...พรรคพลังธรรมนั้น อาสาตัวเข้ามา เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเมือง ปัญหาโครงสร้างการเมือง การปกครองให้ดีขึ้น โดยการกระจายอำนาจ ไปหาถึงพี่น้องประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง...ทางด้านของการต่างประเทศ นั้นพรรคพลังธรรม คำนึงถึงเรื่องนี้ พรรคพลังธรรมจะยืนหยัดอยู่กับนานาประเทศ ในการที่จะสร้างประชาธิปไตย ให้เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ แม้กระทั่งประเทศข้างเคียงของเรา...หรือนโยบายเกี่ยวกับการสนับสนุนสหประชาชาติ ในเรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น เราจะทำบ้านเมืองของเราขึ้นให้สหประชาชาติรับรู้ ว่า พรรคพลังธรรมสามารถนำสิทธิมนุษยชนมาสู่ประชาชนพลเมืองไทยให้ได้แน่ครับ..."

ง. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 4" เนื้อหาของการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของพรรค มีการกล่าวถึงข้อผิดพลาดของรัฐบาลที่ผ่านมาเกี่ยวกับการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจและบอกแนวทางแก้ไขการพัฒนาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะสั้น และระยะยาว ตามแนวพัฒนาของพรรค มีรายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจในอดีต ซึ่งมีข้อผิดพลาดและเกิดผลกระทบต่อปัจจุบัน โดยกล่าวว่า

"...ตั้งแต่ ร.ส.ช. เข้ามายึดอำนาจนี้ เศรษฐกิจของบ้านเมืองนี้เสียหายไปเยอะเสียหายอย่างไร การทำมาหากินของประชาชนนี้ผิดเคืองไปหมดนั้นข้อนี้ขอยกอีกข้อหนึ่งรายได้สำคัญที่เคยได้อยู่มาก อย่างเช่น รายได้ที่เคยได้ทางด้านการท่องเที่ยวนี้ ตกต่ำไปหมด...แล้วก็ในขณะที่เดียวกัน เรื่องที่ถือว่าเป็นความผิดพลาดสำคัญของรัฐบาลชาติชาย ก่อกรรมทำเข็ญไว้เนี่ย สำคัญที่สุด คือปล่อยให้เงินลงทุนเก็งกำไรที่ดิน จนราคาที่ดินสูงขึ้นไปอย่างมหาศาล..."

(2) เนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของพรรคโดยเสนอเป็นแนวทางแก้ไขแบ่งออกเป็น 2 ระยะ กล่าวว่

"...การแก้ไขของพรรคพลังธรรมนี้ วางไว้ 2 ตอน ตอนหนึ่งก็คือว่าระยะสั้น ระยะสั้นนี้ ต้องให้ได้ผลภายใน 6 เดือนนี้แหละ รอช้าไม่ได้เพราะคนที่ยากจนที่จำเป็นจะต้องทำมาหากิน...ที่นี้มาถึงระยะยาวต้องมี นี้แผนระยะสั้น แผนระยะยาวที่มีอยู่ 3-4 ข้อ นี้สำคัญมาก คือว่าต้อง

การที่จะสร้างอุตสาหกรรมที่จะมาส่งเสริมการเกษตรนั้นจะให้มารับสินค้าเกษตรนี้มาผลิตอาหาร ออกขายเมืองนอก..."

จ. การปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 5" เนื้อหาของการสื่อสารเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาประเทศด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ปราศรัย 5 เป็นผู้ปราศรัยคนสุดท้ายในการปราศรัยหาเสียงครั้งนี้ จึงพูดรวมถึงหัวข้อที่มีผู้ปราศรัยแล้วแต่จะกล่าวเสริมในเนื้อหาที่ผู้ปราศรัยคนก่อนยังมิได้พูด มีรายละเอียดดังนี้ เนื้อหาเกี่ยวกับนโยบายพัฒนาประเทศของพรรค ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการปกครอง ด้านสังคมสิ่งแวดล้อม กล่าวดังนี้

"...การบริหารบ้านเมืองพินันมีเรื่องใหญ่ ๆ อยู่ตั้งนี้ครับ คือ เรื่องการเมืองการปกครอง ท่านก็ได้พูดให้เราฟังแล้ว ท่านสามารถทำได้จริง พรรคการเมืองที่ชื่อ ว่าพลังธรรม ทำได้จริงและทำได้อย่างแน่นอนแต่ก็ยังไม่พอครับ ท่านให้ผมมาเรียนเพิ่มเติมอีก...ท่านพี่น้องประชาชนครับ เรื่องสังคมสิ่งแวดล้อมก็สำคัญ พรรคพลังธรรมมีนโยบายอย่างแน่ชัด ที่จะพัฒนาคน ในขณะที่เราพัฒนาวัตถุ พัฒนาเศรษฐกิจ เราต้องพัฒนาคน... ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษนั้นไม่ว่าจะเป็นอากาศเป็นพิษ รัศมีหรือน้ำเสียก็ตาม พรรคพลังธรรมมีนโยบายต่าง ๆ อย่างเด่นชัด ที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้ลุล่วงไป..."

4.3.7 การลำดับวจนกรรม ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการลำดับวจนกรรมของเหตุการณ์การปราศรัยนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากข้อมูลของผู้ปราศรัยทั้งหมด โดยนำเสนอภาพรวมวจนกรรมที่ปรากฏ ในเหตุการณ์การปราศรัย โดยไม่แยกวิเคราะห์ย่อยเพื่อให้เห็นวจนกรรมของเหตุการณ์ปราศรัย ในการนำเสนอโครงสร้างของลำดับวจนกรรมผู้วิจัยใช้วิธีการเดียวกับ การลำดับวจนกรรมในเหตุการณ์สื่อสารการแนะนำผู้ปราศรัย กล่าวคือนำวจนกรรมที่มีปรากฏตั้งแต่ 3 เหตุการณ์จาก 5 เหตุการณ์ขึ้นไปถือเป็นวจนกรรมหลักสรุปเป็นโครงสร้างลำดับวจนกรรมใน เหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยเลือกตั้งจากข้อมูล ผู้วิจัยพบวจนกรรมเกิดขึ้นดังนี้คือ

วจนกรรมทักทาย เกิดขึ้นเมื่อผู้ปราศรัยปรากฏตัวพบกับผู้ฟังเป็นครั้งแรก โดยผู้ปราศรัยยกมือสวัสดี พร้อมกล่าวทักทายผู้ฟัง ก่อนเริ่มปราศรัย เช่น พี่น้องประชาชนชาวไทย ผู้เป็นเจ้าของประเทศที่เคารพทั้งหลาย, กราบเรียนพ่อแม่พี่น้อง ท่านพี่น้องประชาชนครับ

วัจนกรรมเล่าความ ตามความเป็นมาของเนื้อหาที่แตกต่างกัน เป็น การเล่าเรื่องราวเพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบรายละเอียดหรือคิดย้อนหลังเหตุการณ์ทางการเมือง ในอดีต ในวัจนกรรมเล่าความผู้พูดมักใช้คำว่า "นานมาแล้ว ในวันนั้น ที่ผ่านมา หลัง จากนั้น เมื่อวันที่" เช่น

...นานมาแล้ว นะครับที่คนไทยเรา รอคอย ระบอบประชาธิปไตย นานมาก ที่เดียว...

...หลังจากคนยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ภาวะทาง เศรษฐกิจสังคมบ้านเราได้ตกต่ำ...ถ้าเราจะดูเหตุการณ์ที่ผ่านมา เราจะ เห็นได้ว่า มีหลายสิ่งหลายอย่างที่พี่น้องประชาชนควรจะได้เก็บไปทบทวน..

วัจนกรรมอธิบาย เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดใช้เพื่ออธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับพรรค ตัวบุคคลและอื่น ๆ ให้ผู้ฟังทราบ มักใช้คำว่า "เป็น" เช่น

...พรรคพลังธรรมนั้น อย่างที่ข้าแล้วข้าอีกว่า เราเป็นพรรคที่ประสงค์เข้ามาทำงานการเมืองให้สังคมธรรมให้ได้...

...ในปี 2531 เป็นปีที่พรรคพลังธรรมเกิดขึ้น เกิดขึ้นในครั้งนั้น พรรคพลัง ธรรมไม่ได้คาดหวังว่ามีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน มากน้อยเท่าใด...

...การที่บอกว่าใครบางคนไปตายเช่น เป็นการตู่ถูกเจตนาฆาตกรรมของพี่น้องส่วนใหญ่ทั่วประเทศเลย...

จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าขณะผู้ปราศรัยเสนอเนื้อหาโดยใช้วัจนกรรมเล่าความและ วัจนกรรมการอธิบายนั้นผู้ปราศรัยจะใช้วัจนกรรมจำนวนหนึ่งแทรกอยู่ในสองวัจนกรรมดังกล่าว วัจนกรรมจำนวนนี้มีความถี่ของการปรากฏน้อยกว่าวัจนกรรมเล่าความและวัจนกรรมการอธิบาย ผู้วิจัยจึงจัดเป็นกลุ่มวัจนกรรมย่อยซึ่งเกิดสลับกันได้ภายในกลุ่มและสอดแทรกอยู่ในวัจนกรรมเล่า ความและวัจนกรรมการอธิบาย โดยผู้ปราศรัยใช้เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อ หาที่มีรายละเอียดดังนี้

วัจนกรรมเรียกขาน ผู้ปราศรัยใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังขณะปราศรัยให้ผู้ฟัง สนใจและตั้งใจฟัง เช่น พี่น้องครับ พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย พี่น้องที่รักทั้งหลายครับ พี่น้อง ที่เคารพ เป็นต้น

วัจนกรรมยืนยัน ผู้ปราศรัยใช้คำว่า "ยืนยัน" เพื่อแสดงเจตนายืนยันให้ผู้ฟัง มั่นใจในความสามารถของผู้ปราศรัยและพรรคที่จะแก้ปัญหาตามนโยบายที่เสนอ เช่น

...ผมกล้าที่จะยืนยันต่อพี่น้องได้ว่า การปฏิวัติรัฐประหารนั้นจะทำให้ได้ยาก ที่สุด...

...และยืนยันต่อท่านทั้งหลายนะครับว่า ในเมืองใหญ่ ๆ ที่มีอยู่ในหลายจังหวัดที่มีการจราจรติดขัดนั้น ถ้าท่านเลือกพรรคหลังธรรมเข้ามาเป็นเสียงส่วนมาก รับรองครับการจราจรจะต้องคล่องตัวกว่านี้นั่นเอง...

วาทกรรมขอร้อง โดยปรากฏคำว่า "ขอ, กรุณา" ในเนื้อหาของการปราศรัยซึ่งผู้พูดใช้เพื่อขอร้องให้ผู้ฟังปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนต้องการ เช่น

...ผมขอวิงวอนพี่น้องแต่เพียงว่า วันที่ 13 กันยายนที่จะถึงนี้เพียงเสียงหนึ่งของผู้ฟังประชาชนนั้น พี่น้องไล่คนไม่ต้อออกไปจากสภาได้หนึ่งคนนะครับ

...ขอฝากพี่น้องได้เข้าใจว่า บ้านเมืองจำเป็นต้องมีการแก้ไขเศรษฐกิจ ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมชัดเจน...

...ท่านเคยให้โอกาสกับพรรคอื่น คนอื่นมามากแล้ว กรุณาลองสักครั้งเถอะครับ ลองให้โอกาสกับพรรคหลังธรรมดู...

วาทกรรมสัญญา โดยผู้ปราศรัยจะกล่าวเป็นคนให้คำสัญญากับผู้ฟังถึงสิ่งที่กำลังจะพูดหรือพูดไปแล้วเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อมั่นและมีความหวัง โดยใช้คำว่า "สัญญา" เช่น...ผมขอให้สัญญา ว่าพรรคหลังธรรมนั้น จะยึดคุณธรรม นำประชาธิปไตย และแก้ไขเศรษฐกิจ ให้กับพี่น้องประชาชนได้อย่างทั่วถึงครับ...

วาทกรรมเสนอตัวทำงาน โดยใช้คำบ่งบอก "พร้อม" เพื่อบอกให้ผู้มาฟังทราบว่าผู้ปราศรัยพร้อมที่จะเห็นตัวตนของผู้ฟังเพื่อเข้าทำงาน เช่น

...เราทั้งหมด พร้อมแล้วครับที่จะรับใช้พี่น้องประชาชน...

...แต่ถ้าพี่น้องประชาชนเลือกเราเข้าไปเป็นเสียงข้างมาก เราก็พร้อมครับ พร้อมที่จะเป็นรัฐบาลครับ...

วาทกรรมคิดเห็น ผู้ปราศรัยแสดงวาทกรรมคิดเห็นโดยใช้คำว่า "คิดว่าควรจะ" เช่น ...คนที่บอกว่าจะทำสนามรบให้เป็นสนามการค้าตั้งนั้น ผมคิดว่าเค้าคงไปทำสนามการค้าเฉพาะตัวของเค้า... ..เราควรจะส่งเสริมให้มีการสร้างบ้านในตำบล ในชนบทเหล่านี้ เอามาขายผ่อนส่ง...

วาทกรรมแจ้งให้ทราบ ผู้ปราศรัยมักใช้คำว่า "นี่, นี่คือ" เพื่อแจ้งเรื่องต่อผู้ฟังดังที่กล่าวว่า

...นี่คือ ความเสียหายทางด้านรายได้ของคนหลายฝ่าย ทั่วทั้งประเทศ...

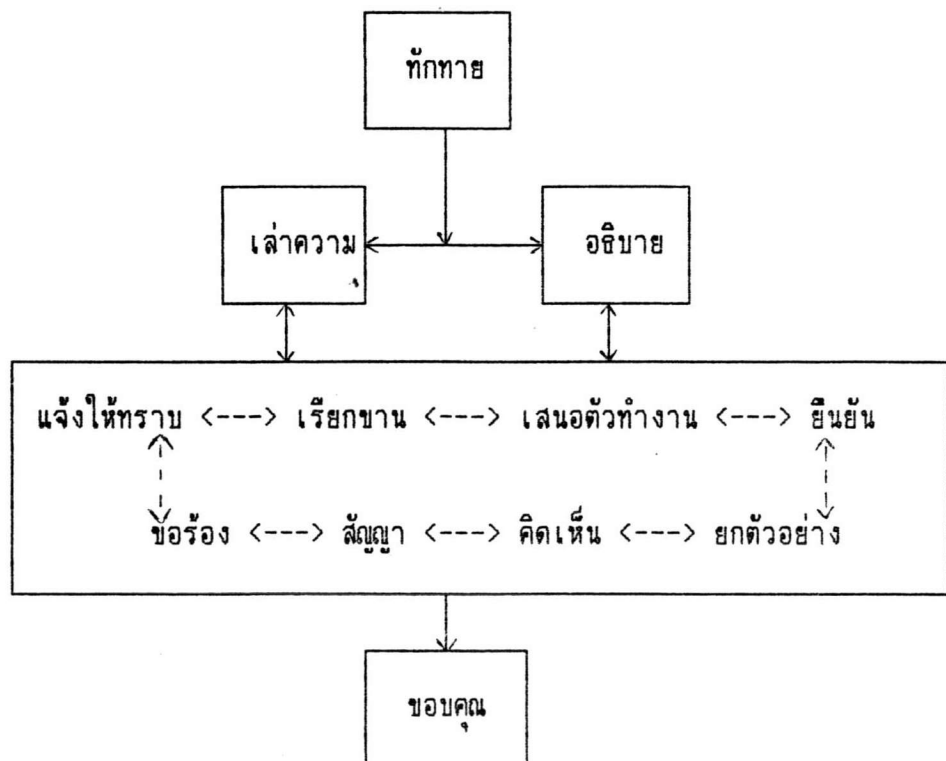
วจนกรรมยกตัวอย่าง จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าวจนกรรมยกตัวอย่างซึ่งเป็น วจนกรรมที่ไม่มีคำบ่งบอกแต่วิเคราะห์ได้จากบริบท เป็นวจนกรรมที่ผู้ปราศรัยยกตัวอย่าง เหตุการณ์ สถานที่ บุคคล เพื่อให้ตัวอย่างแก่ผู้ฟัง เช่น

...หลายท่านเคยอ่านหนังสือหนึ่งหามาแล้ว เมื่อครั้งที่ประเทศหนึ่ง นายแพทย์ ในสงครามโลกครั้งที่สอง ถูกทำลายแหลกลาญเลย จนกระทั่งสิ้นเนื้อ ประดาตัว...

วจนกรรมขอขอบคุณ เป็นวจนกรรมสุดท้ายที่พบในทุก ๆ เหตุการณ์ปราศรัย เซอล (Searle 1969:67) กล่าวว่า วจนกรรมของคุณเป็นเจตนาที่เกิดจากการกระทำ ในอดีตที่ผู้พูดได้รับประโยชน์จากผู้ฟังในเหตุการณ์ คือ ผู้พูดขอขอบคุณผู้ฟังที่ฟังคำปราศรัยของตน ผู้ปราศรัยแสดงวจนกรรมขอขอบคุณ โดยยกมือสวัสดีผู้ฟังเมื่อนุดจบ พร้อมกับกล่าวว่า "ขอบพระคุณครับ" หรือ "...พรรคคนหลังธรรมขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณากับพรรค หลังธรรม ต้อนรับพรรคหลังธรรม... หรือ ยกมือสวัสดีโดยไม่กล่าวขอบคุณ

จากผลวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้นแสดงแผนภูมิโครงสร้างวจนกรรมในเหตุการณ์ การปราศรัยได้ดังนี้

4.3 แสดงโครงสร้างลำดับวจนกรรมในเหตุการณ์สื่อสารการปราศรัย

จากแผนภูมิ 4.3 แสดงลำดับวัจนกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์การปราศรัย ผู้วิจัยเสนอโครงสร้างลำดับวัจนกรรม โดยนำเสนอวัจนกรรมหลักที่ปรากฏตั้งแต่ 3 เหตุการณ์จาก 5 เหตุการณ์ขึ้นไป จากแผนภูมิแสดงว่าในเหตุการณ์ปราศรัย ผู้ปราศรัยเริ่มสื่อสารด้วยวัจนกรรมทักทาย จากนั้นใช้วัจนกรรมเล่าความและวัจนกรรมอธิบาย ซึ่งวัจนกรรมทั้งสองนี้เกิดขึ้นสลับกันได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีกลุ่มวัจนกรรมย่อยที่เกิดขึ้นแทรกขณะผู้ปราศรัยแสดงวัจนกรรมเล่าความและวัจนกรรมอธิบาย คือ วัจนกรรมเรียกขาน วัจนกรรมเสนอตัวทำงาน วัจนกรรมยืนยัน วัจนกรรมขอร้อง วัจนกรรมสัญญา วัจนกรรมคิดเห็นและวัจนกรรมยกตัวอย่าง ซึ่งวัจนกรรมกลุ่มย่อยในกลุ่มนี้จะเกิดวัจนกรรมใดก่อนหลังขึ้นอยู่กับเนื้อหาของ การปราศรัยว่าผู้ปราศรัยต้องการแสดงเจตนาใดให้สอดคล้องในขณะนั้น และวัจนกรรมสุดท้ายของการปราศรัยคือ วัจนกรรมขอบคุณ

4.3.8 กฎการปฏิสัมพันธ์ กฎการปฏิสัมพันธ์ในเหตุการณ์การปราศรัยวิเคราะห์ตามการแสดงออก และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมเหตุการณ์แยกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

การแสดงออกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง คือ ผู้พูดต้องกล่าวทักทายผู้ฟังก่อนปราศรัย ในขณะที่ปราศรัยผู้พูดใช้คำเรียกขานประชาชนอย่างให้เกิดจิตตลอดเวลา เช่น พี่น้องที่เคารพ ท่านพ่อแม่พี่น้อง พี่น้องครับ

ในส่วนของ การแสดงออกที่ผู้ฟังมีต่อผู้พูดและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังในเหตุการณ์สื่อสารการปราศรัยนี้เป็นการใช้วัจนภาษา โดยผู้ฟังจะตบมือให้ผู้ปราศรัยเมื่อปรากฏตัวครั้งแรกบนเวทีเพื่อต้อนรับขณะปราศรัยเมื่อข้อความเป็นที่ถูกใจ และเมื่อผู้ปราศรัยกล่าวจบ นอกจากนี้ในบางครั้งมีการโห่ร้องแสดงความเห็นด้วย ไม่มีการซักถามหรือโต้แย้งขณะฟังปราศรัยใด ๆ ทั้งสิ้น หากไม่เห็นด้วยกับข้อความปราศรัยจะแสดงออกด้วยการนั่งเงย และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้นผู้พูดจะใช้สายตาดูมองผู้ฟังตลอดเวลา

4.3.9 บรรทัดฐานการตีความ จากข้อมูลการปราศรัยวิเคราะห์บรรทัดฐานของการตีความได้ดังนี้ การที่ผู้ปราศรัยใช้คำเรียกขานแบบลำดับญาติกับผู้ฟัง เช่น พี่น้องครับ พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย พี่น้องที่รักทั้งหลายครับ ก็เพื่อสร้างความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้ฟัง ดังที่เจิม ชุมเกต (2525 : 75) กล่าวว่า สังคมไทยตั้งอยู่บนรากฐานของครอบครัวและเครือญาติ นอกจากญาติทางสายเลือดแล้ว คนไทยยังมีการสร้างเครือญาติซึ่งเกิดจากการสนิทสนมทางสังคมได้อีกด้วย เช่น การใช้คำนับญาติเรียกกันว่า พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น ระบบเครือญาติแบบนี้ก่อให้เกิดความอบอุ่นใจให้แก่คนไทยได้มาก

การแสดงออกของผู้ฟังปราศรัยจะไม่มีอาการชกถามหรือขัดแย้งขณะฟังปราศรัยเพื่อเป็นการขัดจังหวะหรือแสดงความคิดเห็นของตน ดังที่ สนิท สัมครการ (2520:35) อ้างใน วิเชียร รักการ (2529:43) กล่าวว่าคนไทยไม่ชอบขัดแย้ง ในที่นี้รวมถึงไม่ชอบ ชกถามรวมอยู่ด้วย นอกจากนี้วีรยุทธ วิเชียรโชติ (2524:10-13) กล่าวอ้างในวิเชียร รักการ (2529:45) กล่าวว่า คนไทยจะอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนแบบให้เก็บระงับ ไม่แสดงความคิดเห็นขัดกับผู้ใหญ่ ขัดกับกาลเทศะ ขัดกับอำนาจของกลุ่มและสังคม

นอกจากนี้เนื้อหาในการปราศรัยนั้น ผู้ปราศรัยมีความเข้าใจความต้องการและสิ่งจำเป็นในชีวิตของผู้ฟัง จึงมีการกล่าวถึงเรื่องเงินรายได้ ที่อยู่อาศัย ซึ่งพรรคของตนมีนโยบายจะพัฒนาให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยถ้าผู้ฟังสนับสนุนพรรคผู้ฟังอาจมีรายได้เพิ่มขึ้น มีหน้ามีนามฐานะที่ดีขึ้นในสังคม ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2515:91) กล่าวว่า คนไทยนิยมว่า "เงิน" หรือความมั่งคั่งของบุคคลเป็นของสำคัญ

4.4 เหตุการณ์สื่อสารการสรุป

เหตุการณ์สื่อสารนี้เป็นเหตุการณ์สุดท้ายในสถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง จากการวิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารการสรุป ประกอบด้วยเหตุการณ์สื่อสารย่อย 5 เหตุการณ์ดังนี้

- ก. การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 1"
- ข. การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 2"
- ค. การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 3"
- ง. การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 4"
- จ. การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 5"

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารการสรุปในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์องค์ประกอบของการสรุปคำปราศรัยรวมทั้งหมด โดยไม่แยกวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบของแต่ละเหตุการณ์สื่อสารย่อย

4.4.1 ชนิดของเหตุการณ์ การสรุปจัดเป็นเหตุการณ์ประเภท "การสรุป"

4.4.2 หัวข้อ เหตุการณ์การสรุปมีหัวข้อ คือ เนื้อหาหลักของการปราศรัย

4.4.3 วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของเหตุการณ์การสรุปเพื่อสรุปคำปราศรัยของผู้ปราศรัยแต่ละคนให้ผู้ฟังทราบ

4.4.4 ผู้ร่วมเหตุการณ์ จากข้อมูลวิเคราะห์ห้องคำประกอบผู้ร่วมเหตุการณ์ใน เหตุการณ์สื่อสารการสรุปได้ดังนี้คือ ในเหตุการณ์สื่อสารย่อยการสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 1" และ "ผู้ปราศรัย 2" ผู้ร่วมเหตุการณ์ประกอบด้วย "ผู้ดำเนินการปราศรัย 1 และผู้ฟังการปราศรัย"

ในเหตุการณ์การสรุปคำปราศรัยของ "ผู้ปราศรัย 3" และ "ผู้ปราศรัย 4" ผู้ร่วมเหตุการณ์ประกอบด้วย "ผู้ดำเนินการปราศรัย 2 และผู้ฟังการปราศรัย"

ในเหตุการณ์การสรุปคำปราศรัย ของ "ผู้ปราศรัย 5" นั้นผู้ร่วมเหตุการณ์ ประกอบด้วย "ผู้ปราศรัย 5 และผู้ฟังการปราศรัย"

ผลการวิเคราะห์ผู้ร่วมเหตุการณ์ในเหตุการณ์สื่อสารนี้ทั้งหมด คือ "ผู้ฟัง ปราศรัย, ผู้ดำเนินการปราศรัย, ผู้ดำเนินการปราศรัย 2 และผู้ปราศรัย 5" นั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น

4.4.5 รูปแบบการสื่อสาร ผู้วิจัยวิเคราะห์ห้องคำประกอบแบบการสื่อสารใน เหตุการณ์การสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้สรุปคำปราศรัยใช้ภาษาไทยกรุงเทพในการสื่อสารและ ขณะปราศรัยจะกวาดสายตามองผู้ฟังปราศรัยโดยรอบ มีการใช้น้ำเสียงล่อเลียนตาม ข้อความที่กล่าว เช่น

"...ผมเจอป่าคนหนึ่ง ไม่เลือกแล้ว จำลองพาคนไปตาย..."

(เลียนเสียงคนสูงอายุ)

นอกจากนี้ผู้ปราศรัยมีการหยุดพูดเพื่อให้ผู้ฟังตอบรับในบางขณะ เช่น

"...อย่าเพิ่งลุกหนีไปไหน ตบมือฮึนฮึนอีกครั้งสิครับ (หยุดพูด)..."

ผู้สรุปคำปราศรัยมีการเน้นคำพูดในบางครั้ง ผู้ฟังปราศรัยจะตบมือหรือส่งเสียง โห้อ่าเป็นการตอบรับหรือเมื่อพอใจในข้อความที่ได้ยิน

4.4.6 เนื้อหาของการสื่อสาร เนื้อหาของการสื่อสารในเหตุการณ์การสรุป เป็นการจับประเด็นหลักของเนื้อหาการปราศรัย และการเสริมข้อมูลใหม่ คือ การปราศรัย ย้ำเรื่องเวลาและ สถานที่การปราศรัย มีเนื้อหารายละเอียดดังนี้

(1) เนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นหลักของเนื้อหาการปราศรัย เช่น

"...คุณชานัน คักติเศษฐ์ ได้มาบอกกับพี่น้องประชาชน ทั้งประเทศว่า 60 ปีมาแล้วนะครับ ที่ประชาธิปไตยของเมืองไทย ยังไม่ได้ขยับขยาย ก้าวหน้าไปไหนเลย ยังมาเริ่มต้นใหม่ ปัญหามีอยู่ประเด็นเดียว คือ นักการเมืองขาดคุณธรรม..."

"...พี่น้องที่เคารพทั้งหลายก็ได้ฟัง ถึงความล้มเหลวของการเมืองไทย ที่ผ่านมารวมทั้งความมุ่งมั่น ตั้งใจที่พรรคพลังธรรมจะทำให้การเมือง เป็นการเมืองที่มั่นคง..."

(2) เนื้อหาเกี่ยวกับการประกาศย้ำเรื่องเวลาสถานที่การปราศรัย เช่น "...นี่เป็นการปราศรัย แถลงนโยบายครั้งพิเศษ ณ อาคารนิมิตรบุตร สนามกีฬาแห่งชาติถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์สีช่อง 7 และวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย..."

"...พี่น้องที่เคารพทั้งหลายครับ การปราศรัยของพรรคพลังธรรม จะ ดำเนินต่อไปจนถึงเวลา 19 นาฬิกา และมีการถ่ายทอดสดทางทีวีสี ช่อง 7..."

4.4.7 การลำดับวาทกรรม จากข้อมูลการสรุปผู้วิจัยพบวาทกรรมเกิดขึ้นตาม ลำดับดังนี้คือ วาทกรรมสรุป โดยผู้ปราศรัยจะใช้คำว่า "ได้" ในการกล่าวสรุปเพื่อทบทวน ถึงเนื้อหาหลักซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้ปราศรัย ได้กล่าวมาแล้ว เช่น

"...คุณธานี คักคิเศษฐ ได้มาบอกกับพี่น้องประชาชนทั้งประเทศว่า..."

"...พี่น้องที่เคารพทั้งหลาย ก็ได้ฟัง ถึงความล้มเหลวของการเมืองไทยที่ ผ่านมา..."

วาทกรรมการอธิบาย ซึ่งในวาทกรรมที่มีคำบ่งบอก"คือ"เพื่ออธิบายรายละเอียดเช่น

"...ปัญหาที่อยู่ประเด็นเดียว คือ นักการเมืองขาดคุณธรรม ผู้นำขาด ความจริงใจ และในวันนี้มีทางเลือกใหม่ คือ พรรคพลังธรรม โดยพลตรี จำลอง ศรีเมือง..."

"...มันเป็นเรื่องที่เราจะต้องแก้ไข สิ่งที่เราจะต้องแก้ไข ก็คือ ต้อง แก้ไขในเรื่องของการเมืองครับ..."

วาทกรรมขอร้อง ผู้พูดแสดงเจตนาเพื่อขอร้องให้ผู้ฟังติดตามการปราศรัยต่อไป โดยใช้คำว่า "กรุณา" หรือในบางครั้งผู้พูดแสดงวาทกรรมขอร้องในรูปประโยคคำสั่งห้าม เช่น

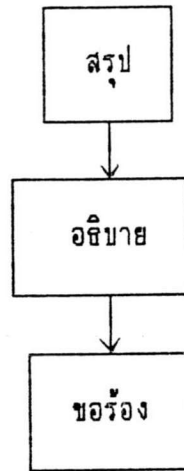
"...พี่น้องประชาชนที่อยู่ทางบ้านเปิดมาเจอคลื่นนี้ โปรดกรุณาอย่าหมุน หนีไปนะครับ..."

"...พี่น้องที่เคารพครับ อย่าเคลื่อนย้ายไปไหน เรายังมีผู้นำคนสำคัญ..."

"...เพราะฉะนั้นพี่น้องที่มาชุมนุมกันอยู่在此นี้ อย่าเพิ่งลุกไปไหน ตบมือ ยืนยันกันอีกสักครั้งซีครับ..."

จากผลการวิเคราะห์แสดงแผนภูมิลำดับวัจนกรรมในเหตุการณ์การสรุปได้ดังนี้

แผนภูมิ 4.4 แสดงลำดับวัจนกรรมในการสรุป

จากแผนภูมิ 4.4 แสดงให้เห็นว่าวัจนกรรมที่เกิดขึ้นในการสรุปตามลำดับคือ วัจนกรรมสรุป วัจนกรรมนำเสนอ และวัจนกรรมขอร้อง

4.4.8 กฎการปฏิสัมพันธ์ การวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์จากข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยแยกวิเคราะห์จากการแสดงออกของผู้พูดต่อผู้ฟัง การแสดงออกของผู้ฟังต่อผู้พูดและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ ฟังนั้นพบว่าในการแสดงออกของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังนั้นผู้สรุปคำปราศรัยจะเดินขึ้นบนเวทีเมื่อผู้ปราศรัยเดินลงจากแท่นที่พูดแล้ว และในการกล่าวสรุปนั้นผู้พูดจะสรุปข้อความให้สั้น กระชับและได้ใจความชัดเจนที่สุด ส่วนผลการวิเคราะห์การแสดงออกระหว่างผู้ฟังต่อผู้พูด และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้นปรากฏเหมือนดังที่วิเคราะห์แล้วในหัวข้อ 4.3.8 ข้างต้น

4.4.9 บรรทัดฐานของการตีความ จากข้อมูลการสรุปวิเคราะห์องค์ประกอบ บรรทัดฐานของการตีความ ได้ดังนี้ ในการสรุปความผู้สรุปจำเป็นต้องพูดให้สั้น กระชับรัด เข้าใจง่าย และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด เนระการฟังบทสรุปเป็นการให้ผู้ฟังที่ไม่ได้ฟังข้อความตั้งแต่ต้นหรือผู้ฟังที่ไม่ได้ตั้งใจฟังเข้าใจได้ดีขึ้น

การเลียนเสียงประกอบข้อความของผู้สรุปคำปราศรัย เป็นการคลายบรรยากาศ ในขณะที่ปราศรัยให้มีบรรยากาศแบบเป็นกันเองมากขึ้น

4.5 สรุปลักษณะองค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสาร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เหตุการณ์สื่อสารแต่ละเหตุการณ์ตามองค์ประกอบ 10 ประการ ได้แก่ ชนิดของเหตุการณ์ หัวข้อ วัตถุประสงค์ เวลาสถานที่ ผู้ร่วมเหตุการณ์ รูปแบบการสื่อสาร เนื้อหาการสื่อสาร การลำดับวัฒนธรรม กฎการปฏิสัมพันธ์ และบรรทัดฐานของการตีความ เมื่อพิจารณาองค์ประกอบเหตุการณ์ทั้งหมดโดยรวมแล้ว สรุปได้ดังนี้

(1) ชนิดของเหตุการณ์ จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า เหตุการณ์สื่อสาร 17 เหตุการณ์ที่พบ อาจจำแนกตามชนิดของเหตุการณ์ได้เป็น 4 ชนิด คือ การกล่าวเปิด การแนะนำตัว การเสนอเนื้อหา การสรุป

(2) หัวข้อ ซึ่งก็คือจุดมุ่งเน้นของเนื้อหาการสื่อสาร พบว่าในการปราศรัยหาเสียงของพรรคพลังธรรม มีหัวข้อที่สำคัญคือ ภูมิหลังของพรรค ภูมิหลังของผู้พูด แนวนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ของพรรค

(3) วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ของการปราศรัยครั้งนี้ คือ เพื่อชี้ให้เห็นถึงสาเหตุที่ทำให้มีการเลือกตั้งครั้งนี้ สาเหตุของความล้มเหลวในการบริหารบ้านเมืองและเสนอตัวรับใช้ประชาชน และมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ แลกงนโยบายการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ของพรรค คือ ด้านการปกครอง การต่างประเทศ การเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

(4) เวลาสถานที่ เป็นองค์ประกอบที่คงที่ที่สุด คือ ไม่มีการแปรไปตามเหตุการณ์สื่อสารเลย เป็นการปราศรัยที่อาคารนิมิตรบุตร สนามกีฬาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2535 เวลา 17.00 -19.00 น.

(5) ผู้ร่วมเหตุการณ์ ในสถานการณ์สื่อสารการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งมีผู้ร่วมเหตุการณ์หลักแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้พูด กลับ กลุ่มผู้ฟัง โดยกลุ่มผู้พูดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ผู้ดำเนินการปราศรัยจำนวน 2 คนและผู้ปราศรัย 5 คน กลุ่มผู้ฟัง คือ กลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่สนใจการฟังการปราศรัยของพรรคพลังธรรม

(6) รูปแบบการสื่อสาร ในแต่ละเหตุการณ์มีการใช้รูปแบบของการสื่อสารคล้ายคลึงกัน คือ การใช้ภาษาไทยกรุงเทพในการปราศรัย และมีการใช้ท่าทางประกอบการพูดตลอดเวลา

(7) เนื้อหาการสื่อสาร เนื้อหาการสื่อสารในการปราศรัยมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ เริ่มเนื้อหาจากการแนะนำพรรค การแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปราศรัย การแนะนำชื่อ นามสกุล พื้นที่ลงสมัคร ประวัติผลงานและหัวข้อที่จะกล่าวปราศรัยของผู้ปราศรัย และเนื้อหาเกี่ยวกับแนวนโยบายการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ของพรรค

(8) การลำดับวาทกรรม จากการวิเคราะห์พบวาทกรรมทั้งหมดจำนวน 14 วาทกรรมดังนี้ วาทกรรมทักทาย วาทกรรมแจ้งให้ทราบ วาทกรรมเล่าความ วาทกรรมอธิบาย วาทกรรมเรียกขาน วาทกรรมขอร้อง วาทกรรมแนะนำตัว วาทกรรมเสนอตัวทำงาน วาทกรรมยืนยัน วาทกรรมสัญญา วาทกรรมคิดเห็น วาทกรรมยกตัวอย่าง วาทกรรมขอบคุณและวาทกรรมสรุป วาทกรรมที่พบในทุกเหตุการณ์ คือ วาทกรรมอธิบาย

(9) กฎการปฏิสัมพันธ์ จากผลการวิเคราะห์พบว่า องค์ประกอบของกฎการปฏิสัมพันธ์ในแต่ละเหตุการณ์มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ การแสดงออกที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังนั้น ผู้พูดจะกล่าวทักทายผู้ฟังก่อนผู้ปราศรัยทุกครั้งและกล่าวขอบคุณเมื่อปราศรัยจบ การแสดงออกที่ผู้ฟังมีต่อผู้พูดนั้น คือ จะมีการปรบมือเป็นระยะๆ ขณะที่ฟังปราศรัย โดยเฉพาะเมื่อมีการแนะนำตัวผู้พูดจบลงหรือเมื่อข้อความปราศรัยถูกใจผู้ฟัง ส่วนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังนั้น ผู้พูดกับผู้ฟังจะมีการปฏิสัมพันธ์กันทางสายตาตลอดเวลา ขณะฟังข้อความปราศรัย ผู้ฟังจะไม่แสดงการโต้แย้งหรือแสดงอาการอื่นใด เพื่อเป็นการขัดจังหวะการปราศรัยทั้งสิ้น

(10) บรรทัดฐานของการตีความ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของเหตุการณ์สื่อสารต่างๆ ในสถานการณ์ปราศรัย ทำให้เห็นองค์ประกอบบรรทัดฐานของการตีความซึ่งมีลักษณะร่วมกันอยู่ในแต่ละเหตุการณ์ เป็นบรรทัดฐานที่ในสังคมส่วนใหญ่ถือปฏิบัติกันดังนี้คือ เมื่อผู้พูดพบกับผู้ฟังเป็นครั้งแรกจะมีการกล่าวทักทายกันโดยใช้คำเรียกขานที่แสดงลำดับญาติกับผู้ฟัง เช่น พี่น้องครับ สวัสดีท่านพ่อแม่พี่น้องที่เคารพ เพื่อแสดงความเป็นกันเอง แสดงความอ่อนน้อมพร้อมทั้งยกมือไหว้ และขณะกล่าวปราศรัย จะมีการใช้คำเรียกขานเป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังสนใจฟังการปราศรัย ในการแนะนำผู้ปราศรัยจะมีการแนะนำชื่อนามสกุล ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานต่างๆ ในอดีตเพื่อให้ผู้ฟังมีความศรัทธาในตัวผู้พูด ผู้พูดจะมีวงมาลัยดอกไม้สดคล้องคอเพื่อให้แตกต่างจากผู้ฟัง เนื้อหาของการปราศรัยมักกล่าวถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้ฟัง เช่น ปัญหาที่ทักกิน ปัญหาเรื่องรายได้ สิ่งที่มีผลในอดีตของการบริหารงานของรัฐบาลและสิ่งที่ดีในอนาคตที่จะเกิดขึ้นโดยการกระทำจากพรรคของผู้พูดถ้าได้มีโอกาสรับใช้ประชาชน โดยสร้างเงื่อนไขด้วยการสัญญา การยืนยัน การขอร้อง เมื่อปราศรัยจบผู้พูดจะกล่าวคำขอบคุณ หรือใช้การยกมือไหว้เพื่อฝากตัว

ก่อนเดินลงเวที

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอการวิเคราะห์วัจนลีลาของการใช้ภาษาในการ
ปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งซึ่งเป็นภาษาที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ว่ามีการใช้วัจนลีลาระดับใด มี
รูปแบบและลักษณะของภาษาอย่างไรบ้าง